

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α) α΄ παγκόσμιο πανποντιακό συνέδριο Μονάδες 4
- β) Οργανισμός Μονάδες 4
- γ) Θεοτοκικό κόμμα Μονάδες 5

A.1.2. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία των παρακάτω στηλών:

Χρονική Περίοδος συγκρότησης της εθνοσυνέλευσης	Χαρακτήρας της Εθνοσυνέλευσης	Αποφάσεις της εθνοσυνέλευσης ή του αντίστοιχου συντάγματος
1) 1843 – 1844	α) Αναθεωρητική β) Συντακτική	i) Θεσμοθέτηση Γερουσίας
2) 1862 – 1864		ii) Μονιμότητα δικαστικών υπαλλήλων
3) Νοέμβριος 1910		iii) Αλλαγή του συντάγματος μετά την επαναφορά του βασιλιά
4) 25 Ιανουαρίου 1921		iv) Γενίκευση της καθολικής ψηφοφορίας

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Α2

A2.1. Ο ρόλος των Μεγάλων Δυνάμεων στο Κρητικό Ζήτημα από τον Ιούλιο του 1905 έως το τέλος του κινήματος (επανάστασης) του Θερίσου.

Μονάδες 11

A2.2. Ο ιδιόμορφος δανεισμός της Ελλάδας κατά τον α΄ παγκόσμιο πόλεμο και οι συνέπειές του στην ελληνική οικονομία έως το τέλος του Μικρασιατικού πολέμου.

Μονάδες 14

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Β1

Με βάση τα ακόλουθα παραθέματα και τις ιστορικές σας γνώσεις:

- α) Να δικαιολογήσετε τη φράση του σχολικού βιβλίου: «το πρόγραμμα του Χαρίλαου Τρικούπη ήταν αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου», καταγράφοντας τους στόχους που είχαν θέσει οι δυο πολιτικοί.
- β) Να παρουσιάσετε τα μέσα που χρησιμοποίησε ο Τρικούπης στην προσπάθειά του να υλοποιήσει το εκσυγχρονιστικό του πρόγραμμα.

Μονάδες 17

Μονάδες 8

Κείμενο Α΄

Στις 28 Μαΐου (1865) άρχισαν οι εργασίες της βουλής με λόγο που διάβασε ο βασιλιάς αλλά είχε γράψει ο Κουμουνδούρος. Ο λόγος περιλάμβανε σε γενικές γραμμές την πολιτική που σκόπευε να εφαρμόσει η κυβέρνηση Κουμουνδούρου και ήταν: α. φιλικές σχέσεις με τις ξένες δυνάμεις, β. προστασία της δημοσίας τάξεως και των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, γ. τα διατάγματα με νομοθετικό περιεχόμενο, που είχε εκδώσει η κυβέρνηση, για να αντιμετωπίσει επείγοντα ζητήματα, καθώς και μέτρα για να αντιμετωπίσει τις ως τότε δαπάνες, αφού η Συνέλευση διαλύθηκε χωρίς να ψηφίσει τον προϋπολογισμό του 1865, δ. η κυβέρνηση θα ζητούσε ακόμα από τη βουλή να εγκρίνει νομοσχέδια, για να μοιραστεί η Εθνική Γη, για να διατεθούν οι φυτείες που ήταν στα Εθνικά Κτήματα, για να τροποποιηθεί το φορολογικό σύστημα, για να καθοριστούν τα προσόντα, για να γίνει κάποιος δημόσιος υπάλληλος [...] ε. η κυβέρνηση θα κατάρτιζε διοικητικό και δημοτικό οργανισμό που θα είχε βάση την αποκέντρωση, την οικονομία και την καλή διοίκηση [...] θα έπαιρνε μέτρα, για να καλυτερεύσει ο στρατός [...] θα τελειοποιούσε τα μέσα συγκοινωνίας, φροντίζοντας ιδιαίτερα για τη ναυτιλία.

Γρηγ. Δαφνής, «Η πολιτική κατάσταση της χώρας από το 1865 ως το 1866», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*. Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΓ΄, σ. 243.

Κείμενο Β΄

Οι προγραμματικές δηλώσεις του τρικουπικού κόμματος, στην έναρξη της κυβερνητικής του θητείας, μπορούν να συνοψιστούν στο εξής σύνθημα: Επιδίωξη ενός κράτους δικαίου, οικονομικά ανεπτυγμένου, διεθνώς ισχυρού και ανταγωνιστικού. [...] Για την προώθηση επομένως αυτού του μεταρρυθμιστικού σχεδιασμού, ο οποίος μόνο μακροπρόθεσμα οφέλη μπορούσε να προσκομίσει, απαιτούνταν, σύμφωνα με οπαδούς του Νεωτετικού¹ Κόμματος, αφενός η διαμόρφωση ή και βελτίωση του συστήματος υποδομής σε καίριους τομείς -όπως π.χ. οι συγκοινωνίες και οι μεταφορές, ο στρατός, η διοίκηση- αφετέρου η συνείδηση και

¹ «Πέμπτο Κόμμα» ή «Νεωτετικό» ονομαζόταν κατά την εποχή αυτή το κόμμα του Χαρίλαου Τρικούπη.

η αποδοχή από την πλειοψηφία της κοινωνίας του υλικού και ψυχολογικού κόστους που η ταχύρυθμη ανάπτυξη προϋπέθετε.

Η δημοσιονομική πολιτική του Νεωτερικού Κόμματος – η εντατική φορολόγηση, εκτεταμένος εξωτερικός δανεισμός- διαμορφώθηκε επομένως, προκειμένου να υποστηρίξει και να επιβάλλει το φιλελεύθερο, φιλόδοξο, αναπτυξιακό πρόγραμμα. Επιπλέον, η χρησιμοποίηση ευνοϊκών συνθηκών, όπως παραδείγματος χάριν ήταν η συγκυριακή μετατόπιση της έδρας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των Ελλήνων ομογενών προς το ελληνικό έδαφος, επομένως και η πιθανή προθυμία συμμετοχής σε επενδυτικές δυνατότητες που ανοίγονταν στο πλαίσιο της οικονομικής αναμόρφωσης, προσέφερε έναν πρόσθετο δίαυλο χρηματοδότησης.

Στο επίκεντρο του αναπτυξιακού προγράμματος που προώθησε ο Τρικούπης βρίσκεται η κατασκευή του συνολικού σιδηροδρομικού δικτύου και τα σημαντικά έργα οδοποιίας που πραγματοποιούνται με πιο ορμητικούς ρυθμούς την περίοδο 1881-1887, με πιο αργούς αλλά σταθερούς τα μετέπειτα χρόνια. Η ανάπτυξη των ταχυδρομείων και τηλεγραφείων, η εγκαινίαση των έργων για τη διάνοιξη του Ισθμού της Κορίνθου, συμπλήρωσαν τον κατάλογο της τελεσφόρας τρικούπικης πολιτικής στο χώρο των συγκοινωνιών και μεταφορών.

Νίκη Μαρωνίτη, «Η εποχή του Γεωργίου του Α΄», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 5^{ος} τόμος, σ. 18-20.

ΘΕΜΑ Β2

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του σχολικού βιβλίου και των παραθεμάτων απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα:

- α) Τι γνωρίζετε για τον πρώτο διωγμό του μικρασιατικού ελληνισμού κατά τον α΄ παγκόσμιο πόλεμο; (Να μην αναφερθείτε σε ό, τι συνέβη στη Μικρά Ασία πριν από το 1914);
- (Μονάδες 10)
- β) Πώς ο διωγμός αυτός επηρέασε την απόφαση του Βενιζέλου για απόβαση του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία σύμφωνα με τα κείμενα των παρακάτω πηγών;
- (Μονάδες 10)
- γ) Τι γνωρίζετε για το “δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών” και πώς αυτό το επιχείρημα χρησιμοποιήθηκε από τον Έλληνα πρωθυπουργό για τις ελληνικές διεκδικήσεις μετά τον α΄ παγκόσμιο πόλεμο;
- (Μονάδες 5)

Κείμενο 1

Η επέκταση αυτή ήταν, ..., εθνικά επιβεβλημένη, πρωτίστως για να σωθεί ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας. Ο Βενιζέλος είχε την καυτή εμπειρία του υπόδουλου και για τούτο η απελευθέρωση των δούλων αδελφών ήταν για αυτόν μια ζωηρή ψυχική επιταγή.[...] Η επιταγή της επεκτάσεως στην Ιωνία, ήτανε πριν από όλα και

βασικά, μια απεγνωσμένη ανάγκη να γλιτώσουν οι ελληνικοί πληθυσμοί της Μικράς Ασίας που κινδυνεύανε άμεσα. Αν δεν πήγαινε η Ελλάδα προς αυτούς, έπρεπε μοιραία οι Έλληνες της Μικράς Ασίας να μετοικήσουν όλοι ομαδικά, στην ελεύθερη Ελλάδα, όσοι τουλάχιστον θα γλίτωναν το μαχαίρι.

Στεφ. Ι. Στεφάνου, *Η ελληνική επέκταση στην Ιωνία ήτανε τάχα λάθος του Βενιζέλου;*, (Ανάτυπο, απόσπασμα από το βιογραφικό δοκίμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος, πλαστοουργός ιστορίας»). Αθήνα 1980, σελ. 9, 11-12.

Κείμενο 2

Το ενδιαφέρον του Βενιζέλου για τον ελληνισμό της Μικράς Ασίας είχε εκδηλωθεί νωρίς, ευθύς μετά τις πρώτες διώξεις που σημειώθηκαν με προσχηματική αφορμή τους Βαλκανικούς πολέμους... Αφότου μάλιστα μετά το 1914, εντάθηκε ο διωγμός κατά των Ελλήνων έκδηλα δυσκολευόταν να διακρίνει άλλη οδό... Η έλευση του πολέμου, ... κατηύθυνε οριστικά έκτοτε το βλέμμα του στη δυναμική ένοπλη παρέμβαση, ως μόνου αποτελεσματικού μέσου για την άρση των δεινών εις βάρος συμπατριωτών του της Μικράς Ασίας.

Πέρα όμως από κάθε προσωπικό συναίσθημα, ο Βενιζέλος επιστράτευε και όσα ορθολογικά επιχειρήματα προσφέρονταν, για να στηρίξουν τις διεκδικήσεις του στη διεθνή πολιτική κονίστρα. Πρωταρχική σημασία είχε, υπό την έννοια αυτήν, η αποτίμηση της ισχυρής παρουσίας των Ελλήνων στις επίδικες επαρχίες... ήταν εύλογο να αποβλέπει στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να ασπάζεται τη θεωρία για την αυτοδιάθεση των λαών. Πιστός στο δόγμα αυτό, ενέτασσε στους ομοεθνείς του όσους, ανεξάρτητα από το θρήσκευμα, τη φυλή ή τη γλώσσα τους, διέπονται από ελληνική συνείδηση, διακατέχονται δηλαδή από την επιθυμία να ανήκουν στην ελληνική οικογένεια.

Ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών, (εισηγητής της αρχής της αυτοδιάθεσης των λαών στη διεθνή διπλωματία)... είχε υπογραμμίσει: “τρέφω ζωνή συμπάθεια απέναντι σε κάθε δίκαιη προσπάθεια να ανακουφιστούν οι δεινές ταλαιπωρίες των Ελλήνων της Μικράς Ασίας. Κανείς δεν έχει υποφέρει περισσότερο και πιο άδικα από αυτούς.”

(Βρετανοί και Γάλλοι διπλωμάτες καταφέρονταν επίσης κατά των Τούρκων.) «Ευρώπη του δικαίου» αλλά και «ειρήνη βασισμένη στο δίκαιο» ήταν το δόγμα του Κλεμανσώ...

Ήταν φανερό ότι ο Έλληνας πρωθυπουργός έτεινε να συναρμόσει τη μέριμνα για τους ομοεθνείς της Μικράς Ασίας με τις γενικότερες πολιτικοϊδεολογικές αναζητήσεις της διεθνούς κοινωνίας.

Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, *Η απόφαση για την επέκταση της ελληνικής κυριαρχίας στη Μικρά Ασία*. Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών “Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος”, Ίκαρος 2009, σ. 15,16,17,21,28,30.